

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

9. Sustainable Transport Must Answer Needs of ‘Those Who Have the Least’, Says Secretary-General as Global Conference Opens in Turkmenistan. <https://press.un.org/en/2016/envdev1758.doc.htm>

Ключові слова: сталий розвиток, судноплавство, протидія забрудненню, зелене судноплавство, морські простори.

Key words: sustainable development, shipping, anti-pollution, green shipping, maritime spaces.

ФЕДОТОВ ОЛЕКСІЙ ПАВЛОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри морського та митного права,
начальник науково-дослідної частини,
доктор юридичних наук, професор*

ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДІДЖИТАЛ-ПРАКТИК У ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Комплексна оцінка законодавчих новацій щодо використання ефективних технологій інформатизації митних органів держави з метою створення сприятливих умов для переміщення товарів через державний кордон шляхом спрощення, пришвидшення та вдосконалення процедур митного оформлення та митного контролю, свідчить про наявність ряду не тільки позитивних практик, але й проблемних питань, які потребують нагального вирішення. У контексті наведеного слід вказати, що попри сучасні тенденції, на теперішній час існує нагальна потреба у вдосконаленні технологічного, інституційного та інфраструктурного напрямку реформування митних органів держави, активізації процесів діджиталізації митної політики України, а також аналізу безпекових, фіскальних та економічних ефектів цифрових трансформацій митних процедур.

Показово, що процес масштабної модернізації та розвитку ІТ-складової Державної митної служби України та її територіальних підрозділів, що розпочався, зокрема, в межах реалізації Концепції створення багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця» [14], продовжився в межах Стратегічного плану цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Державної митної служби України та її територіальних підрозділів [10] та формально триває досі, є підсумовою ряду новітніх змін, пов'язаних не тільки зі створенням сучасної інформаційної інфраструктури митних органів шляхом запровадження нових ІТ рішень для модернізації сервісів та процесів роботи митних органів безпосередньо, а й у цілому з докорінною зміною національної митної системи. Як релевантний наслідок новацій – в Україні почала формуватися нова кіберфізична система,

в якій усі елементи та учасники, безперервно взаємодіючи між собою, забезпечують постійну оптимізацію інтегрованої ІТ-системи.

Так, окреслюючи динаміку оптимізації інтегрованої ІТ-системи, слід вказати на впровадження Україною режиму спільного транзиту на базі комп'ютеризованої транзитної системи New Computerised Transit System (NCTS), Програми авторизованого економічного оператора (АЕО) та створення нових ІТ інструментів, що стало ключовими тенденціями цифровізації, яка ґрунтується на впровадженні європейських діджитал-практик у повсякденну діяльність Державної митної служби України та її територіальних підрозділів.

Вагомим кроком стало створення програмного забезпечення підсистеми обробки ризиків автоматизованої системи управління ризиками 2.0 (ASUR 2.0-RES) та підсистеми управління ризиками автоматизованої системи управління ризиками 2.0 (ASUR 2.0-RMS) забезпечено у 2021 році за кошти міжнародної технічної допомоги [1; 12]. Видається, оновлена автоматизована система управління ризиками 2.0 дозволяє перевести значну частину даних в цифровий формат, а процесів – в режим он-лайн; негайно з'ясувати джерела ризиків, що призвели до генерації митних формальностей, миттєво оцінити ефективність роботи профілів ризиків, а при необхідності – своєчасно оновити профіль або припинити його дію. Поряд із цим, інтегрованим з системою NCTS є і функціонал системи митного оформлення (АСМО 2.0) [2; 11].

З метою реалізації вимог постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 року № 462 [8], Державною митною службою України видано накази: «Про введення в дослідну експлуатацію інтерфейсу доступу до знеособленої інформації для статистичних цілей та інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій» [3]; «Про затвердження Положення про інтерфейс доступу до знеособленої інформації для статистичних цілей та інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій» [6]; «Про затвердження Положення про модуль управлінської аналітики» [7]; «Про особливості визначення ризику розкриття конфіденційної інформації та здійснення заходів знеособлення зведеної інформації для статистичних цілей, аналітичної інформації, інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій, інформації щодо загальних питань роботи митного органу та інформації, яка стосується правопорушень» [9]. Зазначимо, що фактичне оприлюднення знеособленої інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій, включаючи інформацію, що стосується митної вартості товарів, розпочато з 16.06.2021 р.

Доцільним уявляється також вказати, що у рамках доопрацювання програмного продукту «Офіційний портал Державної митної служби України», на теперішній час забезпечено створення умов для передачі центральними органами виконавчої влади дозвільних документів виключно через Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» та їх використання під час митного контролю та митного оформлення [13]. Відповідно до наказу Державної митної служби України від 16.02.2021 р., в дослідну

експлуатацію введено програмний продукт «Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», у складі якого розроблено функціонал програмно-інформаційного комплексу «Митний реєстр ОПІВ (об'єктів права інтелектуальної власності)» [5].

З метою впровадження у митній справі новітніх, багатофункціональних, інформаційно-телекомунікаційних систем, що базуються на сучасних підходах у сфері інформаційних технологій, цифрових трансформацій і цифровізації, розроблено модуль «Реєстр податкових повідомлень-рішень» Єдиної автоматизованої інформаційної системи», якого введено в експлуатацію [4].

Щодо питання підтримки та розвитку АСМО «Інспектор», то на теперішній час впроваджено Модуль супроводження автоматичного випуску митних декларацій та Модуль супроводження пільгового митного оформлення автомобілів. Разом із тим, наразі також реалізовано механізм повернення коштів з бюджету через електронні заяви та проведено доопрацювання функціоналу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» для контролюючих органів. При цьому, додатково реалізовано механізм отримання чотирьох типів нових дозвільних документів: від Державної служби України з питань безпеності харчових продуктів та захисту споживачів, а також документів від Міністерства аграрної політики України.

У процесі дослідження проблематики впровадження процесів цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації Державної митної служби України та її територіальних підрозділів, варто звернути увагу і на питання інформаційного обміну Державної митної служби України та її територіальних підрозділів з іншими державними структурами. Так, на теперішній час Державна митна служба України отримала статус суб'єкта електронної взаємодії з єдиною інформаційною системою Міністерства внутрішніх справ та запровадила обмін інформацією з Національною поліцією України через єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ. Крім того, проведено технічні роботи щодо підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (Trembita).

Таким чином, ключова відмінність цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації зводиться не лише до використання цифрових та інформаційно-комунікативних комп'ютерних технологій, які властиві також інформаційній парадигмі розвитку, а й до докорінного перетворення усіх сфер розгортання управлінських процесів на базі новітніх цифрових технологій. При цьому, основними напрямками цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації Державної митної служби України та її територіальних підрозділів стали уніфікація та стандартизація автоматизованих систем шляхом створення багатофункціональної централізованої інтегрованої автоматизованої системи, складовими якої є інформаційні підсистеми.

Підсумовуючи, відзначимо, що тенденції світового розвитку в умовах цифровізації встановлюють все нові завдання щодо забезпечення функціонування сучасних, доступних, керованих

і кібербезпечних електронних інформаційних систем, які працюють відповідно до ключових принципів ефективності інформаційного забезпечення митної справи. При цьому, в умовах цифрової стратегії розвитку суспільства, подальше впровадження процесів цифрового розвитку, цифрової трансформації та цифровізації Державної митної служби України та її територіальних підрозділів відповідно до європейських та міжнародних вимог, на наше переконання, має здійснюватися одночасно як у технологічному (забезпечення належного рівня розвитку інформаційних систем, їх технічних, технологічних, безпечових, сертифікаційних і стандартизованих характеристик), інституційному (формування належного законодавчого, нормативно-правового та методологічного забезпечення, адекватного міжнародним вимогам до інформаційних систем у сфері обробки, аналізу та систематизації інформації у митній справі), так і в інфраструктурному (інформаційні продукти, які забезпечують належний обмін інформацією як між інформаційними базами митних органів України, суб'єктів ЗЕД, так і міжнародними учасниками) напрямках.

Список використаних джерел:

1. Про введення в дослідну експлуатацію автоматизованої системи «Автоматизована система управління ризиками» : наказ Державної митної служби України від 17.02.2021 р. № 104.
2. Про введення в дослідну експлуатацію автоматизованої системи «Автоматизована система митного оформлення» : наказ Державної митної служби України від 16.02.2021 р. № 99.
3. Про введення в дослідну експлуатацію інтерфейсу доступу до знеособленої інформації для статистичних цілей та інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій : наказ Державної митної служби України від 27.05.2021 № 371.
4. Про введення в дослідну експлуатацію модуля «Реєстр податкових повідомлень-рішень «Єдиної автоматизованої інформаційної системи» : наказ Державної митної служби України від 30.10.2022 р. № 471.
5. Про введення в дослідну експлуатацію програмного продукту «Єдиний державний інформаційний веб-портал “Єдине вікно для міжнародної торгівлі”» : наказ Державної митної служби України від 16.02.2021 р. № 100.
6. Про затвердження Положення про інтерфейс доступу до знеособленої інформації для статистичних цілей та інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій : наказ Державної митної служби України від 28.05.2021 р. № 397.
7. Про затвердження Положення про модуль управлінської аналітики : наказ Державної митної служби України від 28.05.2021 р. № 398.
8. Про затвердження Порядку надання та оприлюднення знеособленої зведеної інформації для статистичних цілей, знеособленої аналітичної інформації, знеособленої інформації щодо конкретних експортно-імпортних операцій та іншої інформації з питань митної справи та внесення змін до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 року № 462. *Офіційний вісник України*. 2021. № 40. Ст. 2375.

9. Про особливості визначення ризику розкриття конфіденційної інформації та здійснення заходів знеособлення зведеної інформації для статистичних цілей, аналітичної інформації, інформації щодо конкретних експортно-імпорتنих операцій, інформації щодо загальних питань роботи митного органу та інформації, яка стосується правопорушень : наказ Державної митної служби України від 10.06.2021 р. № 433.
10. Про реалізацію рішення Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансами : наказ Міністерства фінансів України від 15.12.2022 р. № 435.
11. Про створення автоматизованої системи митного оформлення : наказ Державної митної служби України від 08.02.2021 р. № 83.
12. Про створення автоматизованої системи управління ризиками : наказ Державної митної служби України від 08.02.2021 р. № 82.
13. Про створення єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» : наказ Державної митної служби України від 08.02.2021 р. № 88.
14. Про схвалення Концепції створення багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2008 р. № 1236-р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 71. Ст. 2392.

Ключові слова: автоматизована система управління ризиками, Державна митна служба України, електронна взаємодія, Єдине вікно для міжнародної торгівлі, знеособлена інформація, інформаційно-телекомунікаційні системи, режим спільного транзиту, територіальні підрозділи Державної митної служби України.

Key words: automated risk management system, State Customs Service of Ukraine, electronic interaction, Single window for international trade, depersonalized information, information and telecommunication systems, joint transit regime, territorial subdivisions of the State Customs Service of Ukraine.

КОВАЛЬ НАТАЛІЯ ОЛЕКСІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права, кандидат юридичних наук,
доцент*

ТРАНСШИПМЕНТ: ЯК НЕ ВТРАТИТИ МОЖЛИВОСТІ?

Наприкінці 2022 – початку 2023 років інформаційними агенціями було повідомлено про початок функціонування фідерних контейнерних перевезень у Придунайському регіоні між румунським портом Констанца і українськими Рені та Ізмаїл. Контейнери слідує у режимі транshipment, отже відсутня необхідність оформлення транзитних митних документів у порту Констанца [1], що відповідає одному з провідних принципів міжнародного митного співробітництва щодо спрощення оформлення вантажів. Цей режим не є новим й для українського законодавства, хоча відповідної назви у ньому не отримав, і був запроваджений відповідно до Закону від 1 червня 2010 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

Гуглей Віталій Вікторович	
Фінансова безпека держави та її структурні складові	87
Чернецька Оксана Артурівна	
Правові колізії застосування ст. 44 ³ КУпАП	89
Новак Анастасія Олександрівна	
Адміністративне оскарження рішень податкових органів	92

СЕКЦІЯ 18

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ Й МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Кормич Борис Анатолійович	
Контроль та коригування митної вартості: у пошуках ефективності . . .	96
Аверочкіна Тетяна Володимирівна	
Морське судноплавство у досягненні глобальних цілей сталого розвитку ООН	99
Федотов Олексій Павлович	
Щодо впровадження європейських діджитал-практик у діяльність Державної митної служби України та її територіальних підрозділів	102
Коваль Наталія Олексіївна	
Траншипмент: як не втратити можливості?	106
Сергеев Юрій Володимирович	
Запровадження системи європейського морського «єдиного вікна»	109
Єременко Крістіна Сергіївна	
Порівняльно-правова характеристика системи збору даних IMO (DSC) та системи моніторингу ЕС (MRV)	112
Назарко Артем Аркадійович	
Деякі аспекти цифровізації територіальних підрозділів Державної митної служби України: підсистема «Електронний суд»	115

СЕКЦІЯ 19

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакаянова Нана Мезенівна	
Про проблему ототожнення адвоката з клієнтом в умовах воєнного стану	121
Пушкар Сергій Іванович	
Публічні заяви та звернення Вищої ради правосуддя у механізмі забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя	125